

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

за освітньою програмою професійного спрямування

«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»

на тему: «Облік, аналіз та аудит доходів і витрат підприємства:
сучасний стан і перспективи розвитку
(на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси)»

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій
б1 групи

Привроцька Наталія Тарасівна _____

/підпис/

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент

Семенова Катерина Данилівна _____

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток ринкових відносин в Україні, нові умови ведення бізнесу, постійні зміни у законодавстві потребують від власників вітчизняних підприємств максимізації доходів та мінімізації витрат діяльності.

Саме через ці аспекти виникають складнощі з формуванням правильних та ефективних форм та методів управління як доходами, так і витратами. Величина понесених витрат значною мірою визначає конкурентоспроможність та рентабельність продукції, а також ефективність виробничого-господарської діяльності господарюючих суб'єктів у кінцевому результаті.

Тому інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень значною мірою залежить від належної побудови обліку, у тому числі доходів і витрат підприємства. Облік виступає однією із функцій управління, і визнаним є той факт, що саме система бухгалтерського обліку є основою інформаційного забезпечення управління суб'єктом господарювання.

Особливу увагу питанням сучасного стану організації обліку доходів і витрат та їх аналізу приділяють багато українських науковців, зокрема: С. Л. Безручук, В. В. Бобиль, О. К. Бондаренко, К. Д. Бурко, С. А. Бурлан, А. М. Буткалюк, Т. В. Валігура, О. А. Волошина, З. І. Галушка, А. Ю. Козаченко, О. Є. Кононова, П. В. Круш, О. А. Лаговська, Т. В. Лазоренко, Н. О. Лоханова, О. А. Миколюк, З. П. Мирончук, Т. О. Мулик, Н. О. Овчарова, Л. І. Радченя, К. Д. Семенова, О. С. Яцунська та ін.

Але незважаючи на велику кількість праць та досліджень, не всі аспекти достатньо розглянуті та проаналізовані. Облік, аналіз та аудит доходів і витрат висвітлюються окремо, але немає комплексного підходу до вирішення цього питання. Сьогодення вимагає пошуку нових методів удосконалення системи управління доходами, витратами та фінансовими результатами.

Таким чином, у наш час все більшої актуальності та важливості набуває питання дослідження доходів та витрат діяльності підприємств, що підтверджує актуальність теми дослідження.

Мета та завдання дослідження. Метою магістерської роботи є дослідження теоретичних засад та діючої практики обліку та аудиту доходів і витрат та розробка рекомендацій і пропозицій щодо вдосконалення їх організації на підприємстві.

Для досягнення цієї мети були поставлені наступні завдання:

- дослідити економічну сутність доходів і витрат у системі управління господарською діяльністю підприємства та навести їх класифікацію;
- розглянути нормативно-правове регулювання обліку доходів і витрат;
- провести порівняльну характеристику обліку доходів і витрат за національними та міжнародними стандартами;
- надати загальну характеристику КП «Теплопостачання міста Одеси» і проаналізувати результати його фінансово-господарської діяльності;
- визначити особливості організації обліку доходів і витрат на аналізованому підприємстві;
- з'ясувати методіку аудиту доходів і витрат на підприємстві;

- провести аналіз доходів і витрат на КП «Теплопостачання міста Одеси» на підставі облікової інформації;
- виявити та розкрити недоліки діючої системи обліку та аудиту і запропонувати напрями її вдосконалення на підприємстві;
- розробити шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства за допомогою економіко-математичного моделювання.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес обліково-аналітичного забезпечення управління системою обліку, аналізу та аудиту доходів і витрат підприємства.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту доходів і витрат КП «Теплопостачання міста Одеси».

Методи дослідження. Виконання визначених завдань передбачало використання таких загальнонаукових та спеціальних методів: індукції та дедукції – при дослідженні теоретичних питань бухгалтерського обліку доходів і витрат; аналізу і синтезу – для виявлення спільних та відмінних рис у наукових підходах щодо з'ясування економічної сутності категорій «доходи» і «витрати»; спостереження та порівняння – для з'ясування реального стану системи обліку та аудиту господарської діяльності КП «ТМО»; узагальнення – при формуванні висновків на основі даних дослідження; статистичні методи – для дослідження тенденцій та побудови економіко-математичної моделі.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові документи, що регламентують облік і аудит доходів і витрат в Україні, наукові статті вітчизняних і зарубіжних вчених, монографії, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, а також первинна документація, облікові реєстри, внутрішня та фінансова звітність досліджуваного підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (52 найменувань) та 11-ти додатків. Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок. Основний зміст викладено на 74 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 12 рисунків.

Публікації результатів дослідження. За темою дослідження опубліковано 2 наукові праці:

Привроцька Н. Т. Аналіз витрат підприємства та шляхи їх оптимізації. Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. Одеса: ОНЕУ, 2020. С. 165-170.

Привроцька Н. Т. Аналіз тенденцій та прогнозування фінансових результатів ТОВ «Телекарт-Прилад». Збірник науково-практичних статей студентів. Факультет менеджменту, обліку та інформаційних технологій (кафедра економічного аналізу). Одеса: ОНЕУ, 2022. С. 395-401.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи обліку доходів і витрат»* розкрито сутність понять «дохід» та «витрати», проаналізовано їх трактування науковцями, представлена класифікація доходів згідно П(С)БО 15 «Дохід» і класифікація витрат за чотирма основними функціями управління; розглянуто нормативно-правове регулювання обліку доходів і витрат; досліджено особливості обліку доходів і витрат згідно національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та наведено їх порівняльний аналіз.

У другому розділі *«Організація обліку доходів і витрат на КП «Теплопостачання міста Одеси»* надано загальну організаційну характеристику підприємства; розглянуто особливості аналітичного та синтетичного обліку доходів і витрат; представлено організацію системи аудиту доходів і витрат на підприємстві, запропоновано рекомендації щодо вдосконалення обліку та системи аудиту доходів і витрат на КП «Теплопостачання міста Одеси».

У третьому розділі *«Аналіз доходів і витрат КП «Теплопостачання міста Одеси»* проведено аналіз основних показників діяльності підприємства, його фінансового стану, структури та динаміки доходів і витрат діяльності, їх складу, основних елементів формування фінансових результатів; проведено економіко-математичне моделювання процесів, що забезпечують підвищення ефективності діяльності підприємства; надані практичні рекомендації.

ВИСНОВКИ

Надважливу роль у досягненні прибутковості діяльності суб'єкта господарювання відіграють ефективні методи управління доходами і витратами. Лише правильне управління витратами може гарантувати стабільність функціонування та підвищення рівня прибутку. Беззаперечно, що кінцевий фінансовий результат залежить від доходів та витрат підприємства, що актуалізує проблему формування і належної організації їх обліку.

Відповідно до П(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», доходи – збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке приводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Проаналізувавши велике різноманіття дефініцій терміну «витрати», їх можна розділити на дві групи, які суттєво відрізняються між собою: тлумачення витрат з точки зору економічної теорії або з точки зору бухгалтерського обліку.

Оскільки в літературних джерелах науковців не існує чіткої єдності у виділенні класифікаційних ознак доходів, то нами була систематизована класифікація відповідно до того, що представлено у працях науковців та того, що використовується суб'єктами господарювання на практиці.

Нормативно-правове регулювання обліку доходів та витрат має чотири рівні. Воно регулюється як законами та кодексами, положення яких є обов'язковими до виконання усіма підприємствами України, так і спеціально розробленими на підприємстві документами, що враховують специфіку його діяльності.

Аналіз змісту національних П(С)БО свідчить про необхідність їх постійного розвитку та удосконалення відповідно до змін, що відбуваються в економіці країни.

Дослідження здійснювалося за даними підприємства «Теплопостачання міста Одеси» – комунального підприємства, яке займається виробництвом і постачанням енергії теплового типу і є одним з провідних і передових підприємств у своїй галузі.

На підприємстві застосовується система та методика калькулювання собівартості виробництва транспортування, постачання теплової енергії, перелік і склад статей собівартості виробництва, транспортування теплової енергії формується з урахуванням ліцензійних та не ліцензійних видів діяльності суб'єкта господарювання та баз їх розподілу.

На КП «ТМО» немає окремої служби внутрішнього аудиту. Обов'язки щодо дотримання правил ведення бухгалтерського обліку і їх контролю покладені на бухгалтерію підприємства.

Під час аналізу діючої системи обліку на підприємстві були виявлені певні недоліки. Основним питанням є проблема повноти та своєчасності відображення доходів в обліку. Оскільки саме від своєчасності та достовірності отриманої інформації залежить адекватність прийнятих керівництвом рішень.

В обліковій політиці не зазначено класифікацію витрат підприємства. Підприємству рекомендовано провести аналітичну деталізацію інформації щодо витрат для визначення фінансових результатів з урахуванням специфіки діяльності. У деяких випадках визнання доходів відображається без наявності оригіналів документів.

На КП «Теплопостачання міста Одеси» було проведено економічний аналіз фінансової стійкості та аналіз основних показників його діяльності. Низькі та від'ємні показники фінансової стійкості свідчать про те, що підприємство має нестабільний фінансовий стан через великі непокриті збитки. Варто зазначити, що КП «ТМО» є повністю залежним від позикового коштів, своєю чергою показники платоспроможності не відповідають нормативним значенням.

Негативною тенденцією на аналізованому підприємстві є зростання показників діяльності та ефективності використання виробничих ресурсів. Зростання матеріаломісткості та витрат на 1 грн. реалізованих послуг негативно характеризує підприємство з боку управління матеріальними ресурсами.

У 2019 та 2020 році КП «Теплопостачання міста Одеси» отримало збитковий фінансовий результат від усіх видів діяльності, тому протягом даних років дане підприємство мало збитковість показників. Лише у 2021 році КП «ТМО» змогло отримати чистий прибуток через значний ріст операційних доходів.

У ході дослідження побудовано економіко-математичну модель підвищення ефективності діяльності підприємства. Відповідно до цього, найбільший вплив на рентабельність операційної діяльності здійснили коефіцієнт оборотності запасів та віддача основних засобів.

Підприємству рекомендовано мінімізувати витрати оборотних коштів; застосовувати новітні технології; посилювати контроль за зберіганням запасів; підвищувати рівень кваліфікації виробничого персоналу; здійснювати автоматизацію системи управління матеріальними цінностями тощо.

АНОТАЦІЯ

Привроцька Н. Т. «Облік, аналіз та аудит доходів і витрат підприємства: сучасний стан і перспективи розвитку (на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності».

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2022 р.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес обліково-аналітичного забезпечення управління системою обліку, аналізу та аудиту доходів і витрат підприємства.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні аспекти обліку та аудиту доходів і витрат КП «Теплопостачання міста Одеси».

Проаналізовано систему обліку доходів і витрат на КП «Теплопостачання міста Одеси», організацію синтетичного та аналітичного обліку доходів і витрат на підприємстві, розраховано та проаналізовано основні показники, які характеризують результати діяльності підприємства, проведено комплексний аналіз доходів і витрат.

Запропоновано напрями удосконалення обліку і системи аудиту на КП «Теплопостачання міста Одеси», зокрема сформуванню класифікацію витрат та відобразити її в обліковій політиці, створити та затвердити графік документообігу, здійснити оптимізацію матеріальних витрат, організувати окрему службу внутрішнього аудиту.

Ключові слова: доходи, витрати, фінансові результати, облік, аналіз, аудит.

ANNOTATION

Pryvrotska N. T. «Accounting, analysis and audit of the company's income and expenses: current state and prospects for development (based on the example of «Teplopostachannya of Odesa city» ME)».

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and taxation» under the master's program «Accounting, auditing and taxation of business activities».

Odessa National Economic University. Odessa, 2022.

Thesis consists of three chapters. Object of study is the process of accounting and analytical support for management of the accounting system, analysis and audit of the company's income and expenses.

Thesis deals with theoretical aspects of accounting and audit of income and expenses of the «Teplopostachannya of Odesa city» ME.

Author analysis the system of accounting for income and expenses at «Teplopostachannya of Odesa city» ME, the organization of synthetic and analytical accounting of income and expenses at the enterprise, calculate and analyze the main indicators that characterize the results of the enterprise's activities, conducts a comprehensive analysis of income and expenses.

Author offers ways of improvement the accounting and audit system at «Teplopostachannya of Odesa city» ME, in particular, to form a classification of expenses and reflect it in the accounting policy, to create and approve a document flow schedule, to optimize material expenses, to organize a separate internal audit service.

Keywords: income, expenses, financial results, accounting, analysis, audit.